

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертаційне дослідження Щербини Наталії Олександрівни
«Поняття зброї за кримінальним правом України»,
на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності
«Право»

Актуальність теми. Актуальність цього дослідження пояснюється:

по-перше, зростаючим інтересом до теми зброї в нашій країні. Останні роки демонструють стійку тенденцію до здійснення кримінальних правопорушень із застосуванням зброї та предметів, які слугують зброєю. Такі кримінальні правопорушення становлять значну суспільну небезпеку через шкоду, заподіяну не тільки життю та здоров'ю людей, але й іншим суспільним відносинам. Використання зброї включає три можливих дії: реальне застосування за призначенням, спробу застосування, що не досягає бажаного результату, і демонстрацію, яка впливає на психічний стан людини. Варто зазначити, що такі дії можуть бути як ситуативними, так і цілеспрямованими. Проте, необхідно суворо дотримуватися законного обігу зброї, а порушення повинні переслідуватися відповідно до закону. Правові норми, які регулюють обіг зброї, повинні модернізуватися згідно з потребами сучасного суспільства, враховуючи його динаміку та відповідні зміни в законодавстві.

По-друге, у сучасному кримінальному праві визначення поняття «зброя» продовжує бути предметом дискусій. Хоча існує чимало досліджень, присвячених вивченню зброї. Питання про те, що саме вважається зброєю в широкому розумінні, залишається відкритим. Поясненням цього, маємо зазначити деякі спірні питання в положення Загальної частини КК України (зокрема, ч. 5 статті 36 КК України) та Особливої частини КК України (зокрема ч. 1 статті 294 КК України); брак узгодженої термінології та класифікації тощо.

Враховуючи наведене вище, тема дисертації Щербини Наталії Олександрівни «Поняття зброї за кримінальним правом України», є актуальною, так як авторка, саме через висвітлення, дослідження, аналіз зазначених завдань дисертації доводить, місце, значення та розкриття поняття «зброя» в Загальній частині Кримінального кодексу України; властивості застосування поняття

«зброя» в Особливій частині Кримінального кодексу України під час кваліфікації кримінальних правопорушень (в усіх її проявах у кримінальному законодавстві України), співвідношення складів кримінальних правопорушень, ознакою складу яких є зброя в Кримінальному кодексі України та в проєкті кримінального кодексу України, а також надає теоретичні та практичні рекомендації, спрямовані на вдосконалення норм кримінального законодавства щодо поняття зброї. Зазначене підтверджує особливу актуальність обраної авторкою теми, своєчасність даного дослідження, його теоретичне та прикладне значення. Результати дослідження є важливими як для теорії кримінального права, так і для законодавчої та правозастосовної діяльності.

Оцінка змісту дисертації. Ознайомлення з дисертацією надає підстави для певної загальної оцінки роботи. Авторкою було проведене самостійне дослідження наукової проблеми, присвяченій удосконаленню теоретичних та законодавчих положень щодо поняття зброя, а також розробці рекомендацій щодо вдосконалення відповідного законодавства та практики його застосування (зокрема запропоновані зміни до КК у вигляді приміток до статей 36, 263, 296 цього Кодексу. Вказані примітки запропоновано доповнити сформованим поняттям «зброя»).

Вивчення поданих Щербиною Н.О. матеріалів дисертації та наукових праць, дає підстави стверджувати, що нею проведено ґрунтовний аналіз теми, актуальної в теоретичному та законодавчому плані, сформульовані обґрунтовані висновки і пропозиції, що виносяться на захист. Дисертація оформлена згідно з вимогами, які пред'являються до роботи такого рівня, відповідає державним стандартам. Обсяг основного тексту дисертації відповідає встановленим нормативам. Наукові положення в тексті дисертації за формою викладу дохідливі, у смисловому значенні взаємопов'язані. Структура, зміст, послідовність, взаємозв'язок підрозділів дисертації спрямовані на реалізацію основної мети дослідження.

Належними є законодавча та доктринальна бази дослідження поняття зброя в кримінальному праві. Обґрунтованість положень, сформульованих у дисертації, підтверджується якісним аналізом наявних літературних джерел.

Структурно дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що містять п'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Послідовність, взаємозв'язок розділів та підрозділів дисертації відповідають визначеним завданням, спрямовані на реалізацію визначеної авторкою мети дослідження. Безпосередньо зміст розділів (підрозділів) дисертації доповнюють один одного, містять результати аналізу стану наукових теоретичних досліджень, міжнародно-правових аспектів, проблем чинного кримінального законодавства, спрямовані на обґрунтування найважливіших, як на думку авторки, проблем.

Відповідність дисертації профілю спеціалізованої вченої ради. За змістом дисертаційна робота Щербини Наталії Олександрівни «Поняття зброї за кримінальним правом України», представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії повністю відповідає спеціальності 081 «Право» (08 – Право).

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертації. Звертаючи увагу на значимість та наукову цінність наукової новизни та висновків дисертантки, слід звернути увагу на ряд положень дисертації, які носять дискусійний характер і потребують додаткової аргументації під час публічного захисту, а саме:

1. До розділу 1. «Місце, значення та розкриття поняття «зброя» в Загальній частині Кримінального кодексу України. Зарубіжний досвід та досвід українського законодавства» авторка робить висновок, що аналіз європейського законодавства виявив, що закони про кримінальну відповідальність цих країн чітко формулюють поняття «зброя» не підміняючи його виокремленням поняттям «вогнепальна зброя», проте, яких саме європейських країн Наталія Олександрівна не зазначає. Схоже зауваження маємо зазначити, з приводу пропозиції дисертантки щодо включення до обставин, що обтяжують призначення покарання (ст. 67 КК України) - вчинення кримінального правопорушення із застосуванням зброї. Авторка зазначає, що такі зміни наблизять національне законодавство до сучасних європейських стандартів в питанні захисту прав та основоположних свобод. У висновках до роботи відповідну ідею, слід підкріпити додатковими аргументами із посиланням на європейські країни, у законодавстві яких дана ознака закріплена.

2. У дисертації авторкою запропоновано формулювання поняття «зброя» до змісту Загальної частини, як чинного КК, так і проєкту КК. Потребує конкретизації дана пропозиція відносно проєкту КК, тим більш що відносно відповідних змін до Загальної частини чинного КК, Наталія Олександрівна зазначає (у примітці до статті 36 КК України).

Зазначені зауваження та побажання не впливають на загальне позитивне уявлення про роботу, не зменшують її наукової новизни та практичної значимості і тому не є перешкодою для її представлення в спеціалізовану раду для офіційного захисту.

Висновок. Отже, дисертація, Щербини Наталії Олександрівни «Поняття зброї за кримінальним правом України», відповідає спеціальності 081 - «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, а її авторка – Наталія Олександрівна Щербина, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 - «Право» за спеціальністю 081 - «Право».

Рецензент:

**Професор кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпровського державного
Університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор**

Оксана ГРИТЕНКО

Підпис О.А. Гритенко засвідчую:

**Проректор
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор
заслужений діяч науки і техніки України**

Олександр ЮНІН